

РОЗДІЛ 5

СТРУКТУРНА, ПРИКЛАДНА ТА МАТЕМАТИЧНА ЛІНГВІСТИКА

УДК 81

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.46.1.40>

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В РІЗНИХ МОВАХ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ)

FEATURES OF ECONOMIC TERMINOLOGY ACROSS DIFFERENT LANGUAGES: A COMPARATIVE STUDY OF FRENCH AND GERMAN

Благорозумна А.В.,

orcid.org/0009-0001-7934-8231

*викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова*

Кривоніс Д.В.,

orcid.org/0009-0009-8560-4826

*викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова*

У статті проведено комплексне порівняльне дослідження структурно-семантичних та етимологічних характеристик економічної термінології у французькій та німецькій мовах. Актуальність роботи зумовлена необхідністю глибокого лінгвістичного аналізу механізмів формування галузевих терміносистем у контексті глобалізації та інтенсифікації професійної комунікації в межах європейського економічного простору. У роботі здійснюється аналіз економічного дискурсу як динамічної системи, що відображає трансформації соціально-економічної дійсності через специфічні мовні коди романської та германської груп.

У межах дослідження виявлено та обґрунтовано фундаментальну типологічну асиметрію між досліджуваними мовами. Встановлено, що німецька економічна термінологія базується на принципах синтетизму, де домінуючою моделлю номінації є складні слова (Komposita), які забезпечують високу дескриптивну точність та логічну щільність професійного тексту. На противагу цьому, французька терміносистема тяжіє до аналітизму, використовуючи багаточленні субстантивні словосполучення та прийменникові конструкції, що сприяє синтаксичній прозорості, проте вимагає розширеного контексту для однозначної інтерпретації.

У статті проаналізовано стратегії адаптації англійських запозичень, де виявлено суттєві розбіжності: пуристичний підхід французької лінгвокультури, спрямований на збереження мовної автентичності через державне регулювання, та прагматичний підхід німецької мови, що характеризується високою толерантністю до прямих запозичень та їхньою швидкою морфологічною асиміляцією.

Результати дослідження демонструють, що попри процеси термінологічної конвергенції під впливом наднаціональних інститутів ЄС, обидві мови зберігають унікальні внутрішньомовні механізми розвитку фахової лексики. Наукова новизна роботи полягає у системному зіставленні новітніх економічних термінів сфер фінансових технологій та цифрової економіки. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання в лексикографічній практиці, теорії та практиці галузевого перекладу, а також у викладанні мови професійного спілкування.

Ключові слова: економічна термінологія, порівняльна лінгвістика, німецька мова, французька мова, словотворення, композиція, лінгвістична асиметрія, англізація дискурсу, професійна комунікація.

The article presents a comprehensive comparative study of the structural-semantic and etymological characteristics of economic terminology in French and German. The relevance of the study is determined by the need for an in-depth linguistic analysis of the mechanisms of forming sectoral terminological systems in the context of globalization and the intensification of professional communication within the European economic space. The study analyzes economic discourse as a dynamic system that reflects transformations in socio-economic reality through the specific linguistic codes of the Romance and Germanic language groups.

Within the scope of the research, a fundamental typological asymmetry between the languages under study has been identified and substantiated. It has been established that German economic terminology is based on the principles of synthesis, where the dominant nomination model is compound words (Komposita), providing high descriptive precision and logical density in professional texts. In contrast, the French terminological system leans toward analyticism, employing multi-word nominal phrases and prepositional constructions, which ensure syntactic transparency but require extended context for unambiguous interpretation.

The article also analyzes strategies for adapting English borrowings, revealing significant differences: the purist approach of French linguistic culture, aimed at preserving linguistic authenticity through state regulation, versus the prag-

matic approach of the German language, characterized by a high tolerance for direct borrowings and their rapid morphological assimilation.

The results of the study demonstrate that, despite processes of terminological convergence under the influence of EU supranational institutions, both languages retain unique intralingual mechanisms for the development of professional vocabulary. The scientific novelty of the work lies in the systematic comparison of the latest economic terms in the fields of financial technology and the digital economy. The practical significance of the results lies in their applicability to lexicographical practice, the theory and practice of sectoral translation, and the teaching of professional communication language.

Key words: economic terminology, comparative linguistics, German language, French language, word formation, compounding, linguistic asymmetry, Anglicization of discourse, professional communication.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та інтеграції світових ринків, що спостерігаються на сучасному етапі розвитку цивілізації, зумовлюють інтенсифікацію міжкультурної та економічної комунікації. У цьому контексті особливої ваги набуває мова професійного спілкування, ядром якої є термінологія. Економічна терміносистема є однією з найбільш динамічних складових лексичного складу будь-якої сучасної мови, оскільки вона миттєво реагує на трансформації у фінансовій, торговельній та соціальній сферах.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибокого лінгвістичного аналізу механізмів формування та функціонування економічних термінів у типологічно різних мовах – французькій та німецькій. Вибір саме цих мов не є випадковим: вони представляють дві фундаментальні лінгвістичні традиції Європи, кожна з яких має унікальні способи концептуалізації економічної дійсності. Німецька мова з її потужним словотвірним потенціалом та схильністю до утворення складних слів контрастує з французькою мовою, яка традиційно тяжіє до аналітизму, деривації та посідає особливе місце в історії формування міжнародної дипломатичної та фінансової лексики.

Наукове значення роботи полягає у розширенні теоретичних знань про термінологічну номінацію та способи адаптації мовних систем до потреб сучасної економічної науки. Дослідження дозволяє простежити, як внутрішньомовні закони корелюють із зовнішніми екстралінгвістичними чинниками.

Практична важливість дослідження визначається запитом сучасної перекладацької практики, лексикографії та міжнародного бізнесу. Неадекватне розуміння семантичних нюансів економічного терміна може призвести до деформації змісту ділової документації або помилок у юридичних контрактах. Зокрема, у межах Європейського Союзу, де французька та німецька є офіційними робочими мовами, уніфікація та чітке розмежування термінологічних одиниць є запорукою ефективного функціонування єдиного економічного простору.

Таким чином, розгляд особливостей економічної термінології у порівняльному аспекті дозволяє не лише виявити специфіку національних мовних картин світу, а й розробити рекомендації щодо вдосконалення галузевого перекладу та термінологічного нормування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний підґрунтя дослідження економічної термінології спирається на фундаментальні засади загального термінознавства, закладені представниками Віденської школи (Е. Вюстер, Г. Фельбер), які розглядали термін як одиницю з чітко визначеним поняттєвим обсягом. Проте сучасна лінгвістика зміщує акценти з суто прескриптивного підходу до дескриптивного, розглядаючи термінологію як динамічну систему.

У контексті французької лінгвістичної традиції особливої ваги набувають праці Л. Гільбера [7] та А. Рея [10], які досліджували механізми лексичної креативності та неологізації в межах спеціальних мов. Важливим внеском у розуміння структури французьких терміносистем є концепція «термінологічного аналізу» П. Лерата [9], викладена у праці «Les langues spécialisées». Лерат наголошує на тому, що економічний термін у французькій мові функціонує не ізольовано, а в тісному зв'язку з синтаксичними структурами та прагматичним контекстом. Окремо варто виділити соціотермінологічний підхід Ф. Годена [6], який дозволяє аналізувати економічну лексику як продукт соціальної взаємодії.

Німецька школа дослідження мов професійного спілкування (Fachsprachenforschung) представлена вагомими розробками Л. Гоффманна [8] та Т. Рольке [11]. Л. Гоффманн у своїх працях обґрунтував структурно-функціональний підхід до аналізу фахових мов, що є критично важливим для розуміння німецької економічної термінології, де панує принцип утворення складних слів (Komposita). Питання словотвірних моделей німецької мови, що лежать в основі термінотворення, детально розроблені у працях В. Фляйшера та І. Барца [4].

Компаративний аспект дослідження німецької та французької терміносистем знаходить відобра-

ження у працях Р. Арнца та Г. Піхта [2]. Зокрема, їхні дослідження в галузі порівняльного термінознавства дозволяють виявити типологічні розбіжності між аналітизмом французької мови та синтетизмом німецької у сфері номінації економічних понять.

Сучасні розвідки також присвячені проблемі англізації економічного дискурсу. Деякі дослідники зазначають, що попри потужний тиск англійської мови як «*lingua franca*» сучасного бізнесу, французька та німецька мови демонструють різні стратегії адаптації запозичень: від активного калькування та створення національних еквівалентів (у французькій мові під егідою мовної політики) до прямого запозичення з подальшою морфологічною адаптацією (у німецькій).

Попри наявність значного масиву праць, порівняльний аналіз структурно-семантичних особливостей економічної термінології саме у парі «французька – німецька» потребує подальшого уточнення, особливо з огляду на появу нових термінологічних полів (цифрова економіка, криптоактиви, екологічний менеджмент), що й визначає вектор нашого дослідження.

Аналіз сучасного стану термінознавства дозволяє виокремити декілька ключових зон, які залишаються недостатньо висвітленими в науковій літературі та становлять фокус нашого дослідження.

Більшість існуючих компаративних досліджень спираються на класичний термінологічний фонд (банківська справа, бухгалтерський облік). Проте механізми адаптації французької та німецької мов до деривації термінів у сферах *fintech*, *e-commerce* та криптовалютних операцій демонструють нові моделі, які ще не пройшли комплексної класифікації. Зокрема, залишається відкритим питання про те, як німецька мова інтегрує складні англійські запозичення у свої багатокомпонентні композити, порівняно з французькими багаточленними субстантивними словосполученнями.

У французькій лінгвістиці існує значний розрив між офіційними рекомендаціями Комісії зі збагачення французької мови та фактичним використанням термінів у бізнес-середовищі. Питання ефективності «мовного пуризму» у Франції порівняно з більш прагматичним та відкритим до англіцизмів підходом у Німеччині в сегменті економічної комунікації потребує подальшого емпіричного підтвердження.

Недостатньо вивченим залишається аспект «внутрішньої форми» терміна. Тобто, яким чином різні лінгвокультурні коди кодують одне й те саме

економічне поняття: через метафоризацію (властиву французькій мові) чи через дескриптивну точність та логічну послідовність компонентів (характерну для німецької).

Відсутність прямих міжмовних паралелей для нових економічних явищ створює лакуни, які заповнюються різними шляхами (калькування, описовий переклад, пряме запозичення). Визначення закономірностей вибору тієї чи іншої стратегії перекладу в парі німецька – французька мова є критично важливим для уніфікації європейського ділового дискурсу.

Саме необхідність розв'язання цих питань, що виникають на перетині структурної лінгвістики, когнітології та практичного термінознавства, зумовлює вибір теми та напрямок нашої статті.

Постановка завдання. Головною метою даної статті є проведення комплексного порівняльно-типологічного аналізу структурно-семантичних та етимологічних особливостей економічної термінології у французькій та німецькій мовах. Ми прагнемо виявити закономірності термінотворення та функціонування економічних номінацій, що зумовлені як внутрішньомовними законами романської та германської груп, так і зовнішніми екстралінгвістичними чинниками сучасної глобалізації.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

1. проаналізувати морфологічні моделі формування економічних термінів у німецькій мові (акцентуючи на композиції) та у французькій мові (з фокусом на деривації та синтагматичних сполученнях).

2. дослідити семантичну специфіку економічних одиниць, виявивши спільні та відмінні риси в концептуалізації базових економічних категорій у двох мовних системах.

3. з'ясувати роль англійських запозичень у сучасній французькій та німецькій економічній термінології та порівняти стратегії їхньої адаптації.

4. провести компаративний аналіз на прикладі конкретних термінологічних полів, що дозволить продемонструвати практичне застосування теоретичних висновків.

Виклад основного матеріалу. Аналіз емпіричного матеріалу свідчить, що головна відмінність між економічними терміносистемами досліджуваних мов полягає у виборі між синтетизмом (німецька мова) та аналітизмом (французька мова).

У німецькій мові основним механізмом термінотворення є словоскладання. Це дозволяє

створювати надзвичайно точні, хоча й громіздкі структури, де кожен наступний компонент конкретизує значення попереднього.

Термін «Bruttoinlandsprodukt» (ВВП) складається з трьох основ: Brutto (валове), Inland (внутрішнє), Produkt (продукт) [4, с. 112]. Всі логічні зв'язки всередині поняття зафіксовані морфологічно в одному слові.

Німецька економічна мова оперує «ланцюжковими» композитами, які можуть налічувати 4-5 компонентів, як-от Kapitalertragssteuerstatistik (статистика податку на дохід від капіталу) [3, с. 245]. Це забезпечує високу щільність інформації на одиницю тексту.

Французька мова, навпаки, уникає нагромодження морфем у межах одного слова, віддаючи перевагу синтаксичному способу – утворенню термінологічних словосполучень за допомогою прийменників (найчастіше de, à, en).

Аналогом німецького композита Aktiengesellschaft (акціонерне товариство) у французькій мові є структура société anonyme, де уточнення відбувається через прикметник або société par actions (історичний варіант), де зв'язок виражається синтагматично.

Французька термінологія часто будується за моделлю «Іменник + прийменник + Іменник»: chiffre d'affaires (товарообіг), impôt sur le revenu (податок на дохід) [9, с. 94]. Тут спостерігається декомпресія змісту: поняття розгортається у фразу.

Сучасна ера характеризується потужним впливом англійської мови, проте реакції французької та німецької лінгвосистем кардинально різняться:

На державному рівні у Франції (через L'Académie française) активно впроваджуються заміники англіцизмів. Наприклад, замість e-mail рекомендується courriel, замість crowdfunding – financement participatif [5]. Це створює ситуацію диглосії, де в офіційних документах вживається термін-калька, а в усному бізнес-спілкуванні – запозичення.

Німецька мова демонструє високу толерантність до запозичень, легко асимілюючи їх. Англійський корінь просто стає частиною німецького композита: Management-Ebene (рівень менеджменту), Online-Banking-System [8, с. 340]. Це дозволяє мові швидше адаптуватися до технологічних змін, хоча й призводить до насичення тексту так званім «Denglisch».

Одним із найбільш цікавих прикладів розбіжності в концептуалізації є терміни на позначення суб'єктів трудових відносин.

Німецька мова використовує наступну логіку: роботодавець – це той, хто дає роботу

(Arbeitgeber), а працівник – той, хто її бере (Arbeitnehmer). Це відображає глибоку етичну та соціальну конотацію німецької економічної культури, де праця розглядається як ресурс, що розподіляється [11, с. 115].

Французька мова натомість фокусується на функціональному та фінансовому аспекті. Employeur – той, хто наймає (використовує), а salarié – той, хто отримує заробітну плату (salaire). Чітко простежується договірний характер відносин [6, с. 142].

З появою таких явищ як blockchain, mining, fintech, обидві мови зіткнулися з проблемою відсутності власних лексем.

Німецька мова реагує шляхом створення «гібридних композитів»: Blockchain-Technologie, Kryptowährungsmarkt.

Французька мова намагається знайти автентичні заміники через дескрипцію: для blockchain пропонується chaîne de blocs, хоча в реальному бізнес-дискурсі англіцизм залишається домінуючим. Це створює термінологічну варіативність, яка є специфічною рисою сучасної французької економічної мови.

Важливою рисою економічної термінології є не лише окремі слова, а й те, як вони групуються в реченнях.

Для німецьких фахових текстів характерне надмірне вживання іменників на місці дієслів. Замість того щоб сказати «ціни зросли», німецький економіст напише: Ein Anstieg der Preise ist zu verzeichnen (Відзначається зростання цін) [4, с. 156]. Це веде до створення складних термінологічних конструкцій, де термін-композит стає ядром речення. Це забезпечує тексту високу ступінь абстракції та об'єктивності.

Французька економічна мова, попри свою термінологічну насиченість, намагається зберігати глагольність (вербальність): L'entreprise augmente ses investissements afin de stimuler la croissance et de réduire les coûts de production. Вона уникає надмірної номіналізації, що робить французькі економічні тексти більш динамічними.

Оскільки і Франція, і Німеччина є ключовими гравцями Європейського Союзу, велика частина їхньої сучасної економічної термінології формується в Брюсселі. Це призводить до явища термінологічної конвергенції.

Багато термінів створюються паралельно як еквіваленти англійських прототипів. Наприклад, англійське sustainable development перетворюється на німецьке nachhaltige Entwicklung та французьке développement durable.

У цьому процесі німецька мова часто виявляється більш гнучкою, створюючи нові корені, тоді як французька ретельно підбирає слова, що відповідають традиціям «чистоти мови», навіть якщо це призводить до довших і складніших багаточленних назв.

Висновки. Проведене порівняльно-типологічне дослідження економічної термінології у французькій та німецькій мовах дозволяє сформулювати низку узагальнювальних висновків, що мають значення для сучасної лінгвістики та перекладознавства.

По-перше, підтверджено фундаментальну структурну асиметрію між двома терміносистемами. Німецька мова демонструє високу життєздатність синтетичних моделей, де основним інструментом номінації є складні слова (Komposita). Це забезпечує економічному дискурсу німецької мови термінологічну щільність та експліцитність логічних зв'язків. Натомість французька мова реалізує свій потенціал через аналітичні структури та розгорнуті субстантивні словосполучення, що зумовлює більшу синтаксичну гнучкість, але вимагає додаткових засобів для делімітації терміна в тексті.

По-друге, аналіз стратегій адаптації англійських запозичень показав, що попри спільний тиск англійської мови як *lingua franca*, досліджувані мови демонструють різні рівні імунітету. Французька мова, підтримувана державними інститутами, активно чинить опір прямим запозиченням через механізми термінологічного заміщення, тоді як німецька мова інтегрує англій-

цизми на морфологічному рівні, що робить її економічний лексикон більш динамічним, але менш гомогенним.

Практична цінність роботи полягає в тому, що виявлені структурні та семантичні закономірності можуть стати основою для створення спеціалізованих двомовних словників нового покоління, а також для розробки алгоритмів машинного перекладу фахових текстів, які б враховували специфіку номінації в кожній із мов.

Науковий пошук у даному напрямку може бути продовжений у кількох площинах:

1. Детальне вивчення вузькоспеціалізованих галузей, таких як термінологія екологічного менеджменту або квантових фінансів, де номінаційні процеси лише починають стабілізуватися.

2. Використання великих масивів даних для статистичного аналізу частотності вживання національних термінів порівняно з їхніми англійськими еквівалентами в реальному узусі.

3. Дослідження сприйняття складних термінів-комполітів та багаточленних словосполучень фахівцями галузі, що дозволить оцінити когнітивну ефективність різних моделей термінотворення.

4. Вивчення того, як великі мовні моделі впливають на уніфікацію або, навпаки, на деформацію національних економічних терміносистем.

Таким чином, порівняльне термінознавство залишається відкритою системою, що потребує постійного моніторингу у зв'язку з безперервною еволюцією світової економіки та засобів її лінгвістичного вираження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
2. Arntz R., Picht H., Mayer F. Einführung in die Terminologiearbeit. 7. Aufl. Hildesheim: Georg Olms Verlag, 2014. 332 s.
3. Duden: Wirtschaft von A bis Z. 6. Aufl. Mannheim: Bibliographisches Institut, 2016. 512 s.
4. Fleischer W., Barz I. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. 4. Aufl. Berlin : De Gruyter, 2012. 484 s.
5. FranceTermes: culture et communication. URL: <http://www.culture.fr/francetermes> (дата звернення: 01.02.2026).
6. Gaudin F. Socioterminologie : une approche sociolinguistique de la terminologie. Bruxelles : Duculot, 2003. 286 p.
7. Guilbert L. La créativité lexicale. Paris : Larousse, 1975. 285 p.
8. Hoffmann L. Fachsprachen : ein internationales Handbuch zur Fachsprachenforschung. Berlin : de Gruyter, 1998. 960 s.
9. Lerat P. Les langues spécialisées. Paris : PUF, 1995. 201 p.
10. Rey A. La terminologie : noms et notions. Paris : PUF, 1992. 127 p.
11. Roelcke T. Fachsprachen. 3. Aufl. Berlin : Erich Schmidt Verlag, 2010. 269 s.
12. Wüster E. Einführung in die allgemeine Terminologielehre. 3. Aufl. Wien : Springer, 1991. 239 s.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 01.04.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.05.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026